

Тема: «Ысын дуслык ниндэй була?»

Н.Мусиндың “Тайғақ бақма” хикәйәһе буйынса

Маликова Резида Миниәхмәт кызы
Архангел районы Архангел ауылының
2-се урта дөйөм белем биреү мәктәбе
Маликова Резида Миниахметовна
Архангельский район МОБУ СОШ №2
с.Архангельское

Тема	Н.Мусин “Тайґак баґма”
Максат	<p>Әґәрзең идея-тематик йөкмөткөһен үзләштереү, проблемаларын асыклау, укыусыларза дуґлык, ғәзеллек, ярзамсылык сифаттарын үґтереү, укыусының һөйләү, языу һәм телмәр мәзәһиәтен, логик образлы фекерләүен үґтереү.</p> <p>УУӘ формалаштырыу:</p> <p>Шәхси: ысын дуґлык тураһында үз мөнәсәбәтенде билдәләү.</p> <p>Регулятив: дәрестә үз эшенде ойошторорға, уны планлаштырырға, үтөлешен тикшерергә, үз эшенде баһаларға.</p> <p>Коммуникатив: үз иптәшенде тыңларға, ишетә һәм аңлай белергә, мәғлүмәтте кабул итергә, сағыштырырға.</p> <p>Танып-белеү: әґәрзән кәрәкле мәғлүмәттәрзе эзләп табырға, укыу мәсьәләһен хәл итергә.</p>
Планлаштырған һөзөмтә	Н.Мусиндың ижадына кызыкһыныу уятырға, Әґәрзең йөкмөткөһен үзләштереү, дуґлык темаһына аралаша белергә, үз фекерзәрен белдерә алырға
Йыһазландырыу	Дәреслек, компьютер, проектор, таратма материал
Эште ойоштороу төрзәре	Фронталь, индивидуаль, төркөмдәрзә эш

Дәрес барышы.

Дәрестең девизы: "Мактау менән хөрмәтте кешегә кеше алып бирмәй"

1. Психологик инеш.

Хәйерле иртә, дуҫтар,
Хәйерле иртә, кунактар,
Хәйерле иртә, илем,
Тырышып алам белем.

2. Ойштороу һәм актуалләштерәү.

1) Фонетик-орфоэпик күнегеүзәр.

Дуҫлык хисе мәңге тутыкмай ул,
Уралдағы асыл таш төслө.
Дуҫлы кеше йәм-тәм белеп йәшәй,
Дуҫһыз кеше тоҙһоҙ аш төслө.

(Абдулхак Игебаев)

2) экранда язылған тест һорауҙарына яуап биреү:

1. Н.Мусин қасан тыуған?

- А- 1931 йылдың 17 июлендә,
- Б- 1933 йылдың 15 мартында,
- В- 1945 йылдың 9 майында.

2. "Тайғак баһма" әсәрендә төп геройҙар.

- А-Хәмзә, Уғатар ағай
- Б- Рәхмәт, Әскәт
- В- Садик, Гөлсәм.

3. "Мактау менән хөрмәтте кешегә кеше алып бирмәй" тигән юлдарҙы кем әйтә?

- А- Әскәт
- Б- Рәхмәт
- В- Укытыусы апай.

4. Ноғман Мусин ниндәй районда тыуған?

- А – Стәрлетамак
- Б- Ишембай
- В – Мөләүез.

3) Ж.Кейекбаев ижад иткән к обайырҙы укыу, йөкмәткеһенән сығып дәрестә нимә тураһында һүз барасағы тураһында күзаллау, дәрестең темаһын һәм мақсатын билдәләү.

Дуҫ тигәнең шул булып,
Теләр теләктәң һәйбәтен.
Дуҫ тигәнең шул булып,
Һөйләмәҫ дуҫтың ғәйбәтен.
Дуҫ тигәндең эсендә
Әйәрле-йүгәнле ат ятыр,
Дуҫ тигәндең хисендә
Изге ниәт, хак ятыр.
Дуҫ кеше ни кейһә лә,

Аркаһы көнгә көймәһен,
Дуҫ кеше ни менһә лә,
Аяғы ергә теймәһен.
Дуҫмын тигән дуҫ кеше
Дуҫына сүп-сар өймәһен.
Дуҫмын тигән дуҫ кеше
Дуҫына сүп-сар өймәһен.

Тимәк, бөгөн дәрестә кеше ,уның тормоштағы урыны,хезмәткә, тыуған еренә мөнәсәбәте, дуҫлыктың кәзерен белеү, дуҫлыкты һаклау кеүек төшөнсәләр тураһында һөйләшербез, “Тайҫак баҫма” хикәйәһен анализларбыз һәм нимә ул ысын дуҫлык тигән һорауға яуап эҙләребез.

3. Максатты хәл итеү.

Һорауҙар ярҙамында әҫәрҙе анализлау.

- 1) Рәхмәт Әскәттең алдашыуы тураһында класс йыйылышында әйтеп, дәрәҫ эшләйме?
- 2) Ни өсөн Әскәт Рәхмәттән касып йөрөй башлай?
- 3) Әскәт менән ниндәй хәл була? Рәхмәт уға нисек ярҙам итә?
- 4) Ни өсөн Әскәт Рәхмәттең күзенә карарға ояла?
- 5) “Ысын дуҫ” тигәнде нисек аңлайһығыҙ?
- 6) Әҫәрҙең темаһы һәм идеяһы?(дәфтәргә язып куйыу)

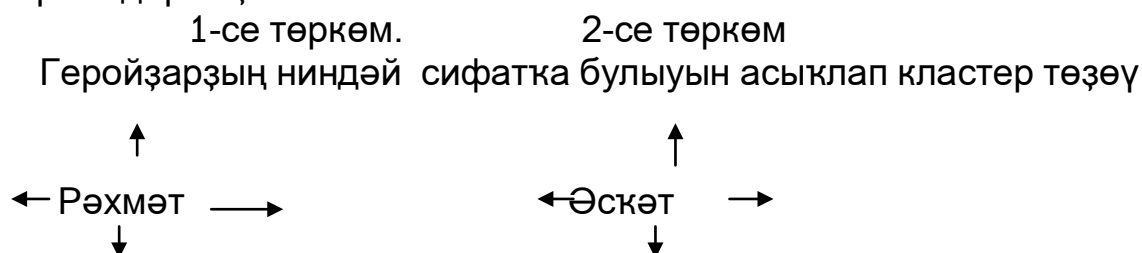
Темаһы:Рәхмәттең дуҫы Әскәткә булған ыңғай йоғонтоһо,ярҙамы,”дәрәҫ юлдан” барырға ынтылыш тыузырыуы.

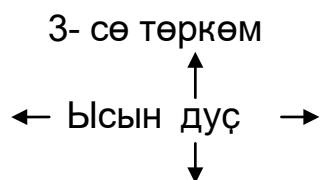
Идеяһы: Тыуған илгә, халыкка хезмәт итеү, якшы исем калдырыу, Рәхмәт кеүек уңған, изгелекле булыу.

4. Ял минуты.

Кулдарҙы йылытып алайык,
Биткә куйып карайык,
Дуҫыма кулдар һонайык,
Алға кулды һуҙайык.
Бер-ике- өс
Безҙә дуҫлык, безҙә көс!

5. Төркөмдәр хезмәттәшлеге.

6. Прогнозлау.

Был ике малайүсөп, зур тормошка аяк бақтылар,ти. Уларзың артабанғы язмышын нисек күз алдына килтерәһегез?(Укыусыларзың яуаптарын тыңлау).

7. Әсәргә тап килгән мәкәлдә һайлап проект төзөү.

Йөз һум аксаң булғансы,йөз дуcың булһын.

Дуc яуза һанала.

Ил өстөндә илле дуcың булһын.

8. Йомғаклау.

Әйе,дуcтарһың ауырлыктарзы еңеп сығыу ауырға тура килә.

Дуcлык – ул күңел тартымы. Дуc - шатлығыңды ихлас уртаклашыусы, кайғыңды таратыусы. Ул һинең таянысың да, йыуанысың да.”Тайғак басма” хикәйәһендә ысын дуcлык, тоғролок тураһында һүз бара. Бындай дуcлык бала сактан, мәктәп йылдарынан сынығып калһа, ул мәңгелек була. Ноғман Мусиндың хикәйәһе тәрән мәғәнәле. Ысын дуcты без Рәхмәт образында күрәбез. Уның исеме лә хатта шуға ишара. Әскәт әзерәк яңылыша, әлбиттә, ләкин һуңлап булһа ла хатаһын аңлай. Үзе һәләкәткә осрағас кына ысын дуcлыктың кәзерен белә һәм баһалай. Ысын дуcлык ауырлыктарзы еңергә көс бирә , йәшәүгә йәм өстәй, дәрт бирә. Дуcлыктың кәзеренбелегез!

9. Рефлексия.

Укыусылар үззәренең эшенә баһа куя.

8. Өйгә эш.

1-сө төркөм. Дуcлык тураһында мәкәлдәр язып алып килергә.

2-сө төркөм. Иң якын дуcыңа теләктәр язып алып килергә.

3-сө төркөм. Дуcлык тураһында шифырзар язып алып килергә.